

Workshop Erfgoed (Verhaallijn Erfgoed en Groen) dinsdag 26 januari 2021

Project Omgevingsvisie

Aanwezig Gemeente Oegstgeest:

Beleidsmedewerker Erfgoed; Beleidsmedewerker Groen; Projectmanager Omgevingsvisie.

Verslaglegging: Projectondersteuner Omgevingsvisie

Aanwezig deelnemers:

Vereniging Oud Oegstgeest; St. Oud-Poelgeest; St. Osger; Dorpsmarketing Oegstgeest;

St. Behoud Wilhelminapark en Geesten

Verslaglegging

Opening en voorstelronde:

Allen worden hartelijk verwelkomd en er volgt een korte voorstelronde.

Toelichting omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een onderdeel van de Omgevingswet, die volgend jaar in werking gaat.

De Omgevingsvisie is een strategische en integrale langetermijn visie op de fysieke leefomgeving verplicht voor Rijk, Provincie en Gemeente. Vandaag zijn we bij elkaar voor een gemeentelijke Omgevingsvisie: die van Oegstgeest.

Eind 2020 heeft de gemeenteraad de participatieaanpak vastgesteld en daarom starten we nu met de daadwerkelijke participatie. We gaan wegens corona virtueel in gesprek met inwoners, ondernemers, partners én maatschappelijke organisaties. Verschillende stakeholders worden betrokken bij diverse vraagstukken om de omgevingsvisie vorm te geven. Ook is een platform gelanceerd (doemee.oegstgeest.nl), daar is het ook mogelijk om je stem te laten horen en is informatie over de verhaallijnen beschikbaar. Zo kan iedereen de komende maanden meedenken over de toekomstvraag van Oegstgeest. Uiteindelijk moeten ambities en doelstellingen worden opgesteld; medio 2021 gaat de Raad hierover beslissen en eind 2021 zou de Omgevingsvisie gereed moeten zijn.

In de workshop werden een aantal vragen gesteld over de (juridische) geldigheid van de instrumenten van de omgevingswet. Hier is antwoord op gegeven; voor volledige achtergrondinformatie zie www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl.

De volgende integrale verhaallijnen zijn opgesteld:

- Oegstgeest, vol historie, erfgoed en groen
- Oegstgeest, fijn wonen en leven
- Vitaal & verbonden in de toekomst.

Vandaag spreken we elkaar over het Erfgoed in Oegstgeest; vorige week heeft er een zelfde gesprek plaatsgevonden met experts over het groen. Deze twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, net als dat allerlei andere thema's met elkaar samenhangen. Om deze virtuele gesprekken prettig en laagdrempelig te houden, is gekozen voor een opsplitsing op de thema's. Doemee.oegstgeest.nl biedt daarnaast ook volop ruimte om over de andere onderwerpen mee te denken.

Op verzoek van de deelnemers is besloten de verslagen van deze gesprekken te publiceren op het platform, zodat ook gelezen kan worden welke punten in andere workshops werden meegegeven. Deze verslagen zullen in de komende weken op doemee.oegstgeest.nl beschikbaar zijn.

1. Ruimtelijke karakter van Oegstgeest

- a. Hoe zou je het ruimtelijke karakter van Oegstgeest omschrijven en waar vind je deze karakteristieken terug in de ruimte?
- b. Hoe onderscheid Oegstgeest zich van omliggende dorpen? Wat maakt Oegstgeest uniek?

Het ruimtelijke karakter van Oegstgeest is terug te zien in de landgoederen (kastelen), het unieke groene villadorp, de gunstige ligging op het kruispunt van oude routes (trekvaarten, Limes) en van alles in de omgeving zoals de steden en recreatie (groen, water, duinen). Het materiele erfgoed zijn niet alleen de gebouwen en het groen maar ook de kunstcultuur, bekende inwoners zoals Boerhaave en Jan Wolkers etc. De oude dorpskernen hebben maar gedeeltelijk hun eigen karakters behouden met bomen, lanen en villabebouwning.

2. Toekomst van het Oegstgeester erfgoed

- a. Waar zien jullie mogelijke kansen/bedreigingen in de toekomst op het gebied van het erfgoed van Oegstgeest?

Er komt nu ontzettend veel op ons af, kijkend naar initiatiefnemers die de Gemeente bestoken met plannen. Is er wel voldoende kennis en kunde bij onze Gemeente om daarmee om te gaan? Gewaarschuwd wordt voor de druk vanuit projectontwikkelaars. Met de erfgoednota kan aangegeven worden wat behouden moet blijven en er op die manier een collectief geheugen/gedachtengoed aanwezig blijft, zodat er een oordeel gegeven kan worden als er aangekondigd wordt om ergens te gaan bouwen.

Het zou mooi zijn om de ontstaansgeschiedenis en de historische ruimtelijke ontwikkeling van Oegstgeest te inventariseren, zodat inzichtelijk is waarom het dorp is zoals het is. Zo kunnen ook oude en nieuwe architectuur beter met elkaar verbonden worden. Oegstgeest heeft door het ontstaan uit de vier dorpskernen geen eenduidig dorpscentrum en het is relatief onzichtbaar waarom dit zo is. Dit zou benadrukt/uitgelegd kunnen worden, zodat de ontstaansgeschiedenis duidelijker zichtbaar is. Om de ruimtelijke structuur duidelijker te maken kan er bovendien gedacht worden om de originele kleuren terug te brengen van bebouwing, zodat historische gebieden beter onderling zichtbaar zijn alsmede ook de verschillen met nieuwer aangelegde delen. De ruimtelijke opbouw van Oegstgeest kan versterkt worden door de verschillende oude kernen meer te onderscheiden aan de hand van verschillende kleine ingrepen zoals een specifiek soort bestrating/straatverlichting/bebording. Zo zou er fysiek een beleefbaar verschil gemaakt kunnen worden. De Parken ontworpen door Mien Ruijs werken alleen als er aandacht is voor de bebouwing die erom heen staat. Erfgoed en landgoederen staan niet op zichzelf, maar hangen samen met hun omgeving. Dat moet dus ook zo bekeken en gehandhaafd worden.

Creëer bewustwording van het cultureel erfgoed bij jeugd en dan op een manier wat hun aanspreekt, zodat er waardering ontstaat, ook bij de 30/40ers die door de levensfase waarin zij zich bevinden met andere zaken/prioriteiten bezig zijn. Inmiddels is er wel gestart met een initiatief op scholen, maar dit staat door corona nu op een lager pitje. Educatie zorgt voor kennis, waardoor de waardering voor het erfgoed ook behouden blijft.

Zorg voor de mentale gezondheid is onderdeel van een deel van Oegstgeest, startend met Endegeest, de huisvesting van de zorg in Oegstgeest heeft zijn sporen achtergelaten in de ruimtelijke opbouw van dit deel van de gemeente. Dit bestaat uit een combinatie van groen en erfgoed welke het ruimtelijk dorpskarakter daar kenmerkt. Dat karakter moet behouden blijven. In de laatste jaren zijn er veel woningen bijgebouwd in Oegstgeest. Het zou mooi zijn om dit cijfermatig inzichtelijk te maken, zodat we ook de afname van het groen in kaart hebben. Zo wordt de verhouding tussen bebouwing en groen zichtbaar, wat ook weer helpt in het beoordelen van nieuwe plannen.

(Het karakteristieke van) de landgoederen staat onder druk wanneer er meer gebouwd gaat worden. Eigenlijk is Oegstgeest simpelweg vol. Dat geldt ook voor de energietransitie voor het plaatsen van windmolens en zonnepanelen is eigenlijk geen ruimte. Het behouden van het huidige provinciale Natuurnetwerk is belangrijk. Ook wordt opgemerkt dat ruimtelijk ordening sedert jaren een taak is geworden ipv de centrale overheid. De centrale overheid zou er goed aan doen dit weer terug te nemen, opdat er over heel Nederland een beter spreiding komt. De Randstad begint vol te raken en alle groen en biodiversiteit wordt daar opgeofferd.

Extra woningen betekent ook extra druk op de infrastructuur. Dat zou kunnen worden opgelost door bij woningbouwparkeergelegenheden ondergronds te plaatsen, maar dan nog steeds moeten de auto's wel ergens rijden. En dat terwijl er al veel druk op de weg is. De doorgaande route van Leiden naar de A44 (over

Rijnsburgerweg en Geversstraat) mag niet ten koste gaan van Oegstgeest, loopt nu als een te grote verkeersader door het dorp en veroorzaakt congestie op de aansluitende wegen vanuit Oegstgeest, meer samenspraak met omliggende gemeentes is wenselijk. Op het MEOB-terrein was er de mogelijkheid de hoogte in gaan met de bouw van meer woningen en meer groen. Ook aan de rand van het Biosciencepark is nog een optie voor woningbouw voor 800 woningen.

3. Kansen voor het Oegstgeester erfgoed

- a. Hoe kunnen we de uitdagingen op het gebied van erfgoed koppelen aan toekomstige ontwikkelingen en opgaven zoals woningbouw, infrastructuur, energietransitie en klimaatadaptatie?
- b. Hoe maken we de rijke historie en de bijzondere inwoners van Oegstgeest beter zichtbaar in de ruimte? Op welke plekken wil je dit doen en waar niet?
- c. Waar liggen de kansen om de beleefbaarheid en toegankelijkheid van het erfgoed te vergroten?

In de vorige eeuw zijn in het oude dorp alle sloten gedempt. Op dit moment kampen we met uitdagingen op het gebied van klimaatadaptatie: veel water kwijt kunnen bij harde regen, of juist water beschikbaar hebben bij langere tijden van droogte. Het herstellen van een deel van de oude sloten en het koppelen van wateren zou hier bij kunnen helpen. Zodat enerzijds de historische structuur teruggebracht kan worden en anderzijds er een mogelijkheid bestaat meer water op te vangen en daarmee de wateroverlast in het oude dorp te beperken.

Door meer te communiceren over het erfgoed in Oegstgeest, kunnen we werken aan behoud ervan. Deels door de educatie zoals zojuist genoemd, maar storytelling en fysieke bordjes bijvoorbeeld maken het cultureel erfgoed ook zichtbaar voor de omgeving. Een voorbeeld: bij Nieuw Rijngeest zijn ontzettend veel archeologische vondsten gedaan; dit is nauwelijks ergens te zien.